

Protocol 6.11:

“Signaleren en handelen bij radicalisering”

Goedkeuring door GMT: 30-01-2018

Instemming door GMR: 01-03-2018

Vaststelling door CvB: 06-03-2018

Doelstelling

Dit protocol is opgesteld om bij vermeende radicalisering vroegtijdig te signaleren en te handelen. Radicalisering raakt de school. Je kunt er als school de ogen niet voor sluiten. Sociaal-emotionele problematiek belemmert het leren. Signaleren en onderzoeken van gevoelens van onbehagen behoren tot de pedagogische taak van alle medewerkers op het DaCapo College.

Wij willen een klimaat creëren waar kinderen en jongeren elkaar ontmoeten en kennis maken met verschillende achtergronden, denkbeelden, waarden en normen. Extremisme en radicalisering zijn maatschappelijke thema's die de school kunnen binnenkomen en die zonder adequaat oppakken kunnen leiden tot polarisatie, wij versus zij.

Het DaCapo College heeft wettelijke verplichtingen met betrekking tot burgerschap en schoolveiligheid. Radicale uitingen van een leerling kunnen leiden tot vooroordelen en stereotyperingen bij een andere leerling. Een sociaal onveilig klimaat ligt dan al snel op de loer. Leerlingen voelen zich mogelijk bedreigd of onder druk gezet.

Daarnaast is een geradicaliseerde jongere een bedreiging voor zichzelf en anderen buiten de school. Het DaCapo College vindt het daarom belangrijk om snel zorg rondom zo'n leerling te organiseren. Dit protocol geeft handvatten om radicalisering te signaleren en beschrijft de werkwijze en gedragslijn die gevolgd wordt indien er sprake is van mogelijke radicalisering op het DaCapo College.

Omschrijving

Radicalisering is een grillig verlopend proces, waarbij een leerling wordt geraakt door radicaal gedachtegoed en afdrijft van de democratie (de normen en waarden) en toegroeit naar gewelddadig extremisme. Hij / zij gaat daar steeds meer persoonlijke consequenties aan verbinden en verheerlijkt geweld om zijn idealen te bereiken.

In de praktijk wordt radicalisering vaak geassocieerd met extremistische moslims, maar in principe kan men op verschillende manieren radicaliseren. Te denken valt aan dierenrechten extremisme, links extremisme, rechts extremisme en Islamitisch extremisme.

Een mogelijke voedingsbodem voor radicalisering dient snel gesignaleerd te worden. Wees als school alert en bied zorg als dat nodig is. Er zijn bepaalde triggerfactoren die als aanknopingspunt gehanteerd kunnen worden, om te bepalen aan welke gebeurtenissen je als docent proactief aandacht moet besteden. Het is belangrijk om als school aandacht te besteden aan het tegengaan van racisme en uitsluiting.

Er zijn geen gedragingen en uiterlijke kenmerken op basis waarvan radicalisering gesignaleerd kan worden. Toch zijn er wel degelijk zaken, waar we als medewerkers van het DaCapo College op kunnen letten. Te weten, de volgende triggerfactoren:

1. Triggerfactoren op **microniveau** (het niveau van de persoon): confrontatie met de dood
 - problemen thuis
 - verlies van werk/schooluitval
 - directe ervaringen met discriminatie
 - racisme en uitsluiting
 - aanvaringen met autoriteiten
 - detentie
 - slechte schoolprestaties
 - problematische identiteitsontwikkeling
 - psychische problematiek, verslaving

2. Triggerfactoren op **mesoniveau** (het niveau van de groep):
 - verbreken van sociale bindingen
 - ontmoeten van een radicaal persoon
 - toetreding tot een radicale groep
 - sluiten van een huwelijk
 - deelname aan een training
 - confrontatie met propaganda

3. Triggerfactoren op **macroniveau** (het maatschappelijke, (inter)nationale niveau):
 - oproepen tot actie
 - waargenomen aanvallen op de eigen groep
 - overheidsbeleid gericht op de eigen groep of radicalisering
 - toename van aanslagen

Vanuit deze triggerfactoren kan een proces van radicalisering op gang komen. In zo'n proces zijn verschillende fasen te onderscheiden, met bijbehorende signalen waar de school op zal letten. Echter, het proces verloopt vaak grillig en leidt niet altijd tot extremisme.

Het model van De Wolf en Doosje (2013) uit de publicatie "Puberaal, lastig of radicaliserend" laat duidelijk de signalen zien en wat hiervan de consequenties zijn voor de interventies op school.

	Sociaalpsychologische factoren	Signalen	Wat het betekent voor deradicaliseringsprogramma's of interventies op scholen.
Beginstadium	De jongere ervaart frustratie doordat hij zich gediscrimineerd of benadeeld voelt. De jongere voelt zich onzeker De jongere is beïnvloedbaar door mensen die nabij zijn.	Staat in potentie open voor een verklarende ideologie Zoeken naar waardering en gezien willen worden door de omgeving Iemand is beïnvloed door een ander	Verminderen van gevoel van benadeling Verbreden van kaders m.b.t. de sociale omgeving Creëer contact met mensen die positief kunnen beïnvloeden
Eerste stap	De jongere zet de hoop dat het beter gaat af tegen dat wat mislukt	Verliezen van het geloof in de rechtvaardigheid van het systeem. Niet meer geloven in de groepen waarin wordt geparticipeerd	Proberen weg te nemen van het gevoel dat dingen onmogelijk zijn. Ervaren dat er ook andere mogelijkheden zijn Stimuleren van de kracht van de eigen groep
Tweede stap	De jongere gaat op zoek naar mensen die hetzelfde denken op internet en in contact met anderen	Verkennen van radicaal gedachtegoed	Het laten zien van een ander perspectief/ideologie
Derde stap	De jongere raakt betrokken bij groepen met radicale gedachten De jongere voelt onzekerheid over status in de groep: hij wil rechtvaardigen waarom hij met de groep verbonden is Sterker geloof in de groep door: - Wederkerigheid - Cognitieve dissonantie - Vergoelijken van de middelen - Depersonalisatie - Polarisatie	Nieuw lid van de groep: - Isoleert zichzelf van zijn oorspronkelijke omgeving - Kleeft en gedraagt zich naar voorbeeld van andere leden van de groep - Zet zich af tegen andere groepen, in het bijzonder vergelijkbare groepen - Neemt een andere naam aan	Voorkomen van afzondering Laten zien wat de nadelen zijn van bij de groep horen Laat andere groepen zien/bied alternatieven Geef informatie over de macht van de groep t.o.v. het individu
Vierde stap	- Leren door rolmodellen - "Ik ben nu eenmaal binnen" - Machtsgebruik De jongere ontwikkelt nog meer toewijding en verbondenheid door: - Samensmelting van persoonlijke en sociale identiteit: je wordt de groep - Toename van de invloed van de groep - Verandering van zelfbeeld door betekenisvolle rol	De jongere wordt minder zichtbaar omdat hij zich in een parallele wereld begeeft Een aanval voorbereiden Jongere gaat zich weer westers kleden en gedragen Uiten van haat tegen ongelovigen Verklaren van de ware doctrine aan nieuwe leden	Signaleren en signalen doorgeven - Signaleren en signalen doorgeven - Zorg dat iedereen weet waar ze met hun bezorgdheid en signalen naar toe moeten - Geweld als doel ter discussie stellen
		Vastleggen van eigen denkbeelden en gedachtegoed Uit isolement komen om angst te zaaien	

Vijfde stap

Jongere pleegt een aanslag of is daarbij betrokken

De jongere ontwikkelt allerlei strategieën/denkbeelden waardoor dit geoorloofd is

Maken van een (video)testament
Opnemen van al zijn geld

Uitingen dat hij ergens anders niet bij wil horen

Signaleren en signalen doorgeven
Wijs op het irrationele karakter van de rechtvaardiging
Geef bijval aan mensen die twijfelen

Organisatie

Wat doet de school wanneer er vermoedens zijn van radicalisering:

1. Schetsen van een totaalbeeld
2. Gesprek met een leerling
3. Hulp zoeken bij collega's of externen

1. Schetsen van een totaalbeeld

Het schetsen van het totaalbeeld kan aan de hand van de signalen die geschetst worden in het bovenstaande schema. Enkele signaalvragen die gesteld kunnen worden door de school, zijn:

- Is zijn online profiel meer een online statement?
- Spreekt hij/ zij over een nieuwe groep of familie waar hij /zij bij betrokken is?
- Isoleert de leerling zich, of breekt hij contact met familie, vrienden of klasgenoten?
- Verheerlijkt hij zijn idealen?

Vraag je wel bij alles af, of de leerling aan het provoceren is of dat hij daadwerkelijk gedachtengoed omzet in acties.

Controle vragen die men zichzelf kan stellen zijn:

- Kan wat hij zegt of doet ook op een ander probleem wijzen?
- Is de leerling aan het puberen, wil hij daarom alleen maar provoceren?
- Beïnvloedt hoe hij denkt ook wat hij doet?
- Zijn er radicale personen in zijn omgeving die hem beïnvloeden?
- Heeft hij frustrerende ervaringen, bijvoorbeeld in aanraking geweest met politie of politiecontroles?

2. Gesprek met de leerling

Belangrijk is dat degene die het gesprek voert, een vertrouwensband heeft met de leerling. Er is niet één juiste manier van reageren als er een vermoeden is dat een leerling radicaliseert. Zeer essentieel voor het voeren van het gesprek is dat het gesprek samen gevoerd wordt. Bied perspectief, wees corrigerend waar nodig, maar vooral ook pedagogisch. Zoek een goed moment, spreek je ongerustheid uit zonder te dramatiseren, toon oprechte interesse in wat de leerling zegt of beweegt. Begrip tonen voor de verontwaardiging van de jongere over onrechtvaardige toestanden, is een ingang om contact te leggen.

Negen gesprekstips:

- Veroordeel niet
- Van mening verschillen mag
- Stel open vragen
- Vermijd wij-zij
- Informeer naar thuissituatie
- Stel grenzen
- Weet waarover je praat
- Blijf proberen om het gesprek aan te gaan (hou binding met de leerling)
- Betrek collega's

3. Hulp zoeken bij collega's of externen

- Probeer met collega's, zorgcoördinator en sociale veiligheidscoördinator te achterhalen of een leerling inderdaad aan het radicaliseren is en in welke fase een leerling dan zou kunnen zitten.
- Informeer ouders over de zorgen.
- Raadpleeg het netwerk van de leerling, zoals de voetbalcoach, de moskee, groepen waar de leerling actief bij aangesloten is.
- Mochten er nog steeds twijfels zijn over een mogelijk radicaliseringsproces, dan wordt er op school een OPT (Ondersteunings Preventie Team) georganiseerd, met de aanwezigheid van alle betrokkenen . Hier moet ook gedacht worden aan de politie, het veiligheidshuis of jeugdzorg.
- Bij vragen over dit onderwerp, kunnen schoolleiding en docenten terecht bij stichting School en Veiligheid, helpdesk@schoolenveiligheid.nl, tel.nr. 030-2856616.
- Scholen die signalen opvangen van discriminatie en/of radicalisering dienen dit door te geven aan het meldpunt vertrouwensinspecteurs van de inspectie van het onderwijs. Het meldpunt is dagelijks bereikbaar, telefoon: 0900-1113111. De vertrouwensinspecteurs hebben een adviserende en ondersteunende rol en scholen kunnen met hen overleggen over situatie die met polarisatie en radicalisering te maken hebben.
- Mocht er een vermoeden zijn dat de leerling overgaat tot actie, maak dan direct melding bij politie, gemeente of veiligheidshuis.

Auteur: werkgroep Schoolveiligheid